

ga vzdržnega razvoja avtonomnih visokošolskih ustanov. Več pozornosti bo treba posvetiti iskanju novih ter različnih virov in metod financiranja« (ibid.).

Kontekst in analiza

Podroben pregled in analiza diskurza glavnih bolonjskih dokumentov ter intervjuji s posamezniki, ki so v različnih vlogah pričali procesu in povezanim dogodkom, so pokazali različne in v nekih primerih nasprotujoče si idejne tokove v bolonjskem procesu. Kar se je tekom analize pokazalo, so obrisi različnih interesov oz. idej, ki so se izrisali skozi zelo dinamičen politični proces ob udeležbi množice akterjev in interesnih skupin. Da bi bolje razumeli kompleksno shemo, ki se je izrisala ob zgornji analizi, je treba proces kontekstualizirati in podrobneje preučiti glavne izvore in smeri idejnih tokov. V naslednjih poglavjih bom osvetlil okoliščine in trende ter ugotavljal, kateri diskurzi in ideje se uveljavljajo skozi interakcijo akterjev v bolonjskem procesu.

Prevladujoči imaginarij družbe znanja in vloga Evropske komisije

Eden pomembnejših akterjev v visokem šolstvu na evropski politični sceni v prvem desetletju 21. stoletja je brez dvoma Evropska unija (EU). Večino dokumentov, ki od tu izvira, je objavila ena njenih izvršilnih institucij, tj. Evropska komisija, v obliki »sporočil« (communications). Ideja o znanju kot temeljnem gonilu gospodarskega razvoja Evrope je osrednja teza enega glavnih idejnih tokov, ki je po zgornjih ugotovitvah v bolonjski proces pritekal prav iz dokumentov EU (tudi prek njenih članic). Ideja o gospodarski instrumentalizaciji visokega šolstva v okviru *rationale* o »gospodarstvu znanja« se je v bolonjskem procesu prvič pojavila v besedilu *Praškega komunikeja* (2001), se utrdila v Berlinu (2003) in se ohranila vse skozi bolonjsko desetletje. Kot ugotovljeno zgoraj, je Evropska komisija pri tem odigrala pomembno vlogo, zato je vredno nekoliko razčleniti ozadje njenega delovanja.

Pravna podlaga Evropski uniji ne dopušča neposrednih pristojnosti na področju visokega šolstva. Prvi pomembnejši vstop v to domeno je Evropska komisija upravičila s priznavanjem poklicnih kvalifikacij, potrebnih za pospeševanje mobilnosti delavcev na vse bolj integriranem trgu dela v osemdesetih letih prejšnjega stoletja (Zgaga, 2004; Corbett, 2005). V tem obdobju so se začeli tudi mobilnostni programi. Po neuspešnih poskusih širitve vpliva na visokošolsko področje v devetdesetih je Evropska komisija nov zagon za vstop v polje visokega šolstva do-